

Podčeleď ATTAGENINAE

Tribus Attagenini

Klíč rodů

- 1(4) segmenty tykadlové paličky kompaktní
- 2(3) předohruď bez přední lišty, vpředu oblá (obr. 15) ..... *Attagenus*
- 3(2) předohruď s přední lištou, vpředu mírně vystouplá (obr. 16) .....
..... *Paranovelsis*
- 4(1) segmenty tykadlové paličky volně spojené, dlouhé ..... *Sefrania*

Rod *Attagenus* Latreille, 1802 – kožešinožrout

Podrod *Attagenus* Latreille, 1802

V celosvětovém měřítku rod zahrnuje 250 druhů. Tělo je oválné, pokryté chloupky. Tykadla 10–11 článková, s 3 článkovou paličkou. Samci mají ve většině případů poslední tykadlový článek delší než předposlední. Samice mají poslední tykadlový článek téměř stejně dlouhý jako předposlední. Ve středoevropských podmínkách se imaga vyskytují na květech miříkovitých rostlin nebo v domácnostech či skladech, kde se larvy vyvíjí na různých živočišných, ale i rostlinných komoditách.

- 1(2) krovky s kresbou z šedo-žlutých a hnědých chloupků, přední holeně se zoubky na vnější straně
Hnědý, tělo oválné. Tykadla hnědá (obr. 17). Velikost 2,5–3,0 mm. Z území Česka recentně hlášen z jedné lokality jako introdukovaný druh. Rozšíření: Bulharsko, Česko, Řecko, Makedonie, Turecko. ....
..... *Attagenus doricus* Zhantiev, 2007 (tab. VII – obr. 1)
- 2(1) krovky s několika tečkami z bílých chloupků nebo úplně bez teček, přední holeně bez zoubků na vnější straně
- 3(6) každá krovka maximálně se 3 tečkami z bílých chloupků
- 4(5) štít s bílými skvrnami po stranách a jednou tečkou na středu u štítku, každá krovka s 1–3 bílými tečkami

- Hnědý nebo černý, tělo podlouhlé. Velikost 3,5–6 mm. Druh je znám jako škůdce v domácnostech. Tento kosmopolitní druh najdeme především v domácnostech, ve skladech, v muzejních sbírkách apod. Larvy škodí na různých skladových komoditách i muzejních sbírkách. V přírodě se lze s dospělci velmi často setkat také na květech různých druhů hlohu a květenstvích miříkovitých rostlin. Pro bílé tečky na krovkách a štítu se druh určuje velmi snadno. Na celém území je velmi hojný. Rozšíření: kosmopolitní druh. ....***Attagenus pellio*** (Linnaeus, 1758) (tab. VII – obr. 2)
- 5(4) štít bez bílých skvrn, každá krovka pouze s jednou tečkou z bílých chloupků
Hnědý, podlouhlý. Tykadla (obr. 21). Velikost 4–6 mm. Druh byl popsán z Ruska a byl zavlečen do Evropy i na území Česka a Slovenska. Vzácny druh. Je velmi často zaměňován s předchozím *A. pellio*, od kterého se liší znaky uvedenými v klíči. Rozšíření: Česko, Gruzie, Maďarsko, Itálie, Polsko, Slovensko, Kavkaz, Írán, Rusko, Turecko, Ukrajina. ....
..... ***Attagenus silvaticus*** Zhantiev, 1976 (tab. VIII – obr. 3)
- 6(3) krovky jednobarevné, bez kresby či teček z chloupků
- 7(8) spodek těla s černými chloupky, krovky černé, tykadla 10článeková, poslední tykadlový článek u samců velmi dlouhý (obr. 18)
Černý, podlouhlý. Samec má velmi dlouhý poslední článek tykadla. Velikost 2,5–5,5 mm. Druh velmi často zaměňovaný s *A. unicolor*, od kterého se liší tmavým ochlupením spodku těla (viz klíč). Druh vyskytující se spíše řídce, uváděný větší počet výskytů souvisí s chybnou determinací jako *A. unicolor*. Rozšíření: Evropa, Kanárské ostrovy, Kavkaz, severní Čína, Rusko – západní Sibiř. .... ***Attagenus schaefferi schaefferi*** (Herbst, 1792) (tab. VIII – obr. 4)
- 8(7) spodek těla se žlutými chloupky, krovky světle až tmavě hnědé, někdy až černé, tykadla 11článeková
- 9(14) štít a krovky stejně zbarvené
- 10(11) přední holeně se zoubky na vnější straně (obr. 22)
Hnědý, podlouhlý, tělo matné, pokryté krátkými žlutavými chloupky. Tykadla (obr. 23). Velikost 2,8–5,2 mm. Z území Česka recentně uváděn ze dvou lokalit jako introdukovaný druh. Rozšíření: holarktický druh. ....
..... ***Attagenus lobatus*** Rosenhauer, 1856 (tab. VIII – obr. 1)

- 11(10) přední holeně bez zoubků na vnější straně
- 12(13) tělo zbarvené hnědě, tykadla hnědá, poslední tykadlový článek u samců velmi dlouhý (obr. 19). Zadní okraj štítu vždy s bílým ochlupením téměř po celé délce.
Hnědý, podlouhlý. Velikost 2,5–5,5 mm. Velmi podobný *A. unicolor* a často s ním zaměňovaný, liší se od něj hnědou barvou kutikuly, a především mnohem delším posledním tykadlovým článkem u samců. Druh je znám z Česka pouze z jižní Moravy, na Slovensku se vyskytuje velmi řídce. Rozšíření: holarktický druh. ....
..... ***Attagenus brunneus*** Faldermann, 1835 (tab. VIII – obr. 2)
- 13(12) tělo zbarvené tmavohnědě až černě, tykadla hnědá s černou paličkou, poslední tykadlový článek u samců krátký (obr. 20). Zadní okraj štítu bez bílého ochlupení nebo s ochlupením pouze na jeho části.
Hnědý až černý, podlouhlý. Velikost 2,5–5,5 mm. Typický představitel škůdců ve skladištích, v lidských příbytcích, ale i ve sbírkách přírodnin. V přírodě najdeme dospělé jedince na květech. Vývoj prodělává v domácnostech nebo ve skladech a je schopen se množit několikrát za sebou, pokud mají larvy dostatek potravy. Na celém území velmi hojný druh. Rozšíření: kosmopolitní druh. ....
..... ***Attagenus unicolor unicolor*** (Brahm, 1791) (tab. VIII – obr. 3)
- 14(9) štít tmavě zbarvený (tmavě hnědý až černý), krovky světle až medově hnědé, poslední článek tykadla u samců velmi dlouhý (obr. 24)
Hnědý, oválně podlouhlý. Velikost 2,3–4,2 mm. Další typický představitel škůdců ve skladech a v domácnostech. Druh pochází z Afriky, popsán byl z Ruska. Od předchozího druhu se liší v průměru menší velikostí, štít je vždy tmavší než krovky a poslední tykadlový článek u samců je velmi dlouhý. Velmi hojný druh na celém území, hlavně ve městech. Rozšíření: Evropa, Turecko, Eritrea, Etiopie, Keňa, Maroko, Súdán, Omán, Rusko, Malajsie, Mongolsko, Rusko, Sýrie, Thajsko, Jemen, Saúdská Arábie. ....
..... ***Attagenus smirnovi*** Zhantiev, 1973 (tab. VIII – obr. 4)

Vzhledem k rostoucímu importu různých skladištních komodit nelze na našem území vyloučit výskyt ještě nejméně dvou druhů, které již byly zjištěny v sousedních státech: Německu, Polsku, Rakousku. V těchto zemích se vyskytují ve skladech s potravinářskými komoditami. Na území Česka a Slovenska zatím zjištěny nebyly.

Tmavě hnědý až černý. Každá krovka v přední části s jednou širokou příčnou páskou ze žlutých nebo žlutooranžových chloupků. Velikost 3,5–6 mm. Rozšíření: kosmopolitní druh. ....
..... *Attagenus fasciatus* (Thunberg, 1795) (tab. IX – obr. 1)

Druh velmi podobný předešlému, lišící se robustnějším tělem, tvarem tykadla a u samce tvarem aedeagu, dále pak příčnou páskou na krovkách, která je užší, a tvarem tmavých skvrn na štítu. Velikost 4,3–5,9 mm. Rozšíření: Dánsko, Finsko, Německo, Švédsko. Nově nalezen jako synantropní druh i v Česku. ....
..... *Attagenus woodroffei* Halstead & Green, 1979 (tab. IX – obr. 2)

Dalším druhem introdukovaným do střední Evropy (Německo) je druh podobný druhu *A. doricus*. Tento druh se však liší velikostí těla 3–5 mm a typickou kresbou na krovkách. Na každé krovce jsou tři příčné pásy a apikální tečka ze žlutých chloupků. Dále se liší tvarem tykadla a aedeagu. Rozšíření: Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Anglie (introdukovan), Německo (introdukovan), Francie, Itálie, Španělsko, Portugalsko, Švýcarsko, Alžírsko, Maroko, Egypt, Tunisko. ....
..... *Attagenus trifasciatus* (Fabricius, 1787) (tab. IX – obr. 3)

Druh velmi podobný předešlému, lišící se však kresbou na krovkách a tvarem tykadla a aedeagu. Na každé krovce pouze dvě široké příčné pásy ze žlutých chloupků. Velikost 3,3–4,5 mm. Rozšíření: jižní Evropa, Turecko, severní Afrika, Afghánistán, Írán, Irák, Izrael, Libanon, Rusko, Sýrie, Turkmenistán. Na území střední Evropy zatím nezjištěn, nejbliže v jižním Švýcarsku a na Balkáně. ....
..... [*Attagenus bifasciatus* (Olivier, 1790)] (tab. IX – obr. 4)

Rod *Paranovelsis* Casey, 1900

V celosvětovém měřítku zahrnuje rod 22 druhů. Tělo je oválné, pokryté chloupky. Tykadla 11članková, s 3člankovou paličkou. Samci mají poslední tykadlový článek delší než předposlední. Samice mají poslední tykadlový článek téměř stejně dlouhý jako předposlední. Rod je rozdělen do několika skupin druhů.

1(2) kutikula krovek dvoubarevná, každá krovka s kresbou z bílých, žlutých a černých chloupků

Hnědý, podlouhlý, velmi nápadný druh (pro svou krásnou kresbu na krovkách zcela nezaměnitelný s jinými druhy). Velikost 4–6 mm. Apodeikolní, entomonekrofažní. Druh se vyvíjí v hnízdech různých druhů čmeláků a samotářských včel. S velkou dávkou štěstí je možné ho najít na teplejších lokalitách Česka i Slovenska na květech různých druhů hlohu. Je zapsán i v novém a doplněném vydání „červené knihy“ bezobratlých živočichů. Rozšíření: Evropa, Kavkaz, Turecko. ....
..... ***Paranovelsis pantherinus*** (Ahrens, 1814) (tab. X – obr. 1)

- 2(1) kutikula krovek jednobarevná, každá krovka s tečkami z bílých chloupků
- 3(4) Černý, podlouhlý, s četnými bílými skvrnami na krovkách (9–10). Štít se 7 bílými skvrnami. Tykadla (obr. 26). Oči na okraji vykrojené v přední 1/3. Velikost 3,5–5,5 mm. Silvikolní, florikolní, polinofažní. Druh je znám z teplejších lokalit. Dospělé jedince najdeme na květech, na kůře padlých stromů; sběr sklepáváním vegetace. Larvy se vyvíjejí v dutinách stromů na organických zbytcích. Rozšíření: Evropa, Kavkaz. ....
..... ***Paranovelsis punctatus*** (Scopoli, 1772) (tab. X – obr. 2)
- 4(3) Černý, podlouhlý, s četnými bílými skvrnami na krovkách (3 velmi malé, někdy pouze jednotlivé chloupky). Štít se 3 bílými skvrnami. Tykadla (obr. 27). Oči bez vykrojení na okraji. Velikost 3,5–3,9 mm. Druh recentně popsán z jižní Moravy a nově zjištěný i na Ukrajině. Dospělí jedinci nalezeni v nárazových pastech v korunách starých dubů. Rozšíření: Česko, Ukrajina. ....
..... ***Paranovelsis moravicus*** Háva, 2018 (tab. X – obr. 3)

Rod *Sefrania* Pic, 1899

Rod zahrnuje jeden druh známý ze severní Afriky, introdukovaný a nalezený v Evropě ve Francii a v Polsku (v muzejních sbírkách).

Tělo jednobarevně světle hnědé, podlouhlé, tykadla 11článková, poslední tři články tykadlové paličky samců velmi dlouhé (obr. 25). Vzhledem k recentním nálezům v Polsku lze očekávat výskyt i na našem území. Rozšíření: Alžírsko, Maroko, Tunisko, Francie, Polsko. ....
..... ***Sefrania bleusei*** Pic, 1899 (tab. X – obr. 4)